

tot perquè Dioscòrides cita un *σειστραμῆρ* com a nom que daven els gals a una planta que identifica amb el *πυρομάραθον* (Weisgerber, *Sprache der Festlandkeltern*, 209₂, 66).

No cal dubtar que es tracta d'un compost, com ho és el mot grec: però podem creure que *-meór* correspondria al gr. *μάραθον*? I llavors, seria *σειστρα-* el mateix que el *σειστρος* d'Aristòtil i Plutarc? No ho sé, però tenint en compte que *μάραθον* és el 'fonoll' i la denominació 'fonoll de cavall' es creu que designava una variant grossa i salvatge del fonoll, m'inclino a creure que aquest gal *meór* era la resposta de l'irl. ant. *mar* i ky. *mawr* que signifiquen 'gros, gran'; llavors *σειστρα* seria el nom gal d'una planta comparable d'alguna manera amb el fonoll,³ i bé podria ser la nostra mata muntanyenca. El Scamandros baixava cap a Troia des de muntanyes considerables, i encara que els gals de Galàcia s'establiren més aviat a la Phrygia Maior, més a l'Est, no trobo massa audaç suposar que es tractés dels Gàlates d'Àsia Menor, i que aquests hi vagin portar un nom cèltic (cf. *TASCÓ*)

En fi, ens hem de guardar de les homonímies. Pot no ser-ne més que una un *sistro*: elleveror» que dona un altre glossari (*CGL* v, 498 20), car en d'altres l'el·lèbor porta el nom de *sitro* o *sterus*, i encara en d'altres *eosiderus* (que el *CGL* vi, 382, cita conjecturant per al darrer una explicació grega, i afegint-hi documentació en metges greco-latins). Potser, doncs, no hi ha més que contaminació entre *SITRO-* d'origen i sentit diferent, i el nostre mot; altrament amb aquest cf. un *séyre* gascó recollit per Palay junt amb altres variants.

Ja el significat sembla induir-nos a creure que queda ben a part el prov. *sistre*, usat per Mistral per a una part molt profunda de la terra campa, potser el nostre 'tapàs': «En terro fin qu'au *sistre* à cavà moun araire / ---» en el poema triomfant que escriví el gran poeta, tornat fílbeg per amor a la pàtria, en posar el punt final al *TdF* (veg.-hi la dedicatòria). Aquest pot ser un mot lligur o altrament pre-romà (qui sap si amb alguna relació, no gaire versemblant amb el nom de planta); i amb aquest potser hauríem de posar en relació un mot de la família bàltica: lit. *žiezdrà* 'pedruscall' i 'gra, grana', *žrē(g)zdros* 'pedruscall, sorra grossa' (també *žrēgzdrai* m.), que reapareix amb terminació menys complexa en prussíà ant. *sixdo* 'sorra' («sand», Gloss. d'Elbing, 26): suposo que es tracta aquí d'una *s* sonora (=z-), car Pok. (*IEW*, 356) fa venir els mots lituans de l'ieur. *geis-* 'pedruscall'. No coneixent bé el lligur indoeuropeitzat, ni els altres llenguatges sorotàptics, per més que el sorotàptic es presenti generalment com llengua de *centum*, no podem assegurar que certs parlars lligurs no tinguessin consonantisme *satəm*, i llavors un **zizdro* equivalent d'aquells mots bàltics, podria, havent-se llatinitzat en *s-*,⁵ haver donat el prov. *sistre*

¹ C. A. Torras, *Guia del Pir, Cerdanya*, p. 119; val a dir que a la p. 121 porta *Prat Sutre*, i crec que és ací l'err. tip. — ² *Esquisse toponymique de la vallée de Caunterets*, p. 315; en el seu *Gloss. Topogra-*

phique V. de Caunterets «cèstre f.: herbe spéciale qui croît sur les hauteurs, plante des régions froides» amb variant *sistre*, *ci-*, f. — ³ Cf. el bal. *fonyassa* que hem citat en Texidor.

SISTRE, instrument musical, pres del ll. *sistrum*, gr. *σειστρον* id. □ 1ª doc.: Lab 1840; Verdaguier; *DAG*; usat sempre en sentit històrico-arqueològic i erudit.

DERIV : *Sistregar*.

Sistró, V. *sisó* (*SIS*) *Sisvol* i (per calc més aviat individual del cast. *siquier/siquera*), *sisvola*, V. *si*

SIT, nom d'un ocell, onomatopeia de la piuladissa d'aquest moixó □ 1ª doc.: Lab. 1840.

Des de jove, Verdaguier, tan coneixedor i admirador de l'ocellada: «Lo grec tot ho reбуja --- / a la gentil Hesperis cercant, de negres ulls. / De sobte, ab ays planyívols y gemegor de nina, / vénen vius a punyir-li lo cor sos alarits, / com xirics y piulades de *cit* de ploma fina, / lo torrent al endur-se'n sos mig plomats petits / ---», *Ail* 1867 (v, 23c, que després reféu en «com piuladissa y tristos sospirs de la cardina / la torrentada al dur-se'n sos xiricants petits»). D'ús molt general en el Princ.: el *DAG* el cita en un escr. menor de la Renaix, i com a més viu a les valls de Campodon. En alguns llocs l'alteren en *sip*: «*cip* grog: emberiza hortulana; *cip* negre o mostatxut: emberiza *cia*» a Ponts (Montanyà, *Topogr Med*, p. 159), més aviat per mòbil fonètic o variant en la percepció onomatopeica, que per influència del crit hipocorístic al gat (*sip'* = cast *ZAPE*, que també s'hi pogué sumar) Per al benasquès *sistrons*, V. sobre *sisó* a *SIS* Segons *AlcM* seria també val, però omet les Illes; tanmateix hi ha *Sa Font d'en Sit* a Capdepera (1964), que pogué venir del nom d'un moixó, encara que aquest estigui antiquat almenys a Palma. Origen semblant tindrà *sttra* (?) cert moixó (*BDC* x, 94).

Sitala, V. *sistar* *Sitar*, V. *sitologia* *Sitara* i *sitat* V. *sistar* *Sitera*, V. *setra* *Sitgell*, V. *saltejar* (cf. *segell* i *sisell*) *Sitger*, V. *sitja* *Sitgeta*, V. *sageta* *Sitgle*, V. *segle* *Siti*, V. *seti* *Sitta*, mala grafia per *sitja* *Sitada*, *sitjal*, *sitament*, *sitar*, V. *seti* *Sitibund*, V. *set* f. *Sittet*, *situl*, V. *seti*

SITJA, d'emmagatzemar gra, fou antigament *ciya* i llavors significà sobretot 'fossa', artificial com a masmorra, o bé natural, com un petit avenc; mot germà de l'arag. *cia*, *cia*, oc. *cieja*, sard. *kea* o *ëa*, amb una forma bàsica que, en tot cas, hagué de ser *ceja* (amb *c=κ*), d'etimologia incerta; car si bé es podria imaginar com un derivat vulgar del ll. *CAEDERE* 'tallar', és més versemblant que tingui origen pre-romà, potser en relació amb un nom grec dialectal de les fosses (*κατα*, *-ατος*, *κατάδες*, *κατάρας*) i amb el sànscrit *kévatab* id □ 1ª doc.: *ciya* a 978; *ceja*, baix ll. català, a 991; *ciya*, Lluç; *zeis*, b ll. aragonès c. 1140; oc. *cieja*, S. XIII; sard. *kea*, S. XIII